

‘สมเด็จพระมหานีวงศ์’ สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ 20

สรุป รั่งความปลาบปลื้มเป็นแก่ปวงชนชาวไทย
เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชโองการ
โปรดเกล้าฯ สถาปนา สมเด็จพระมหาనีวงศ์
(อัมพร อุมาพิริยา) เจ้าอาวาสวัดราชบูรณะดิถมทาง
สีมาرام ราชวรวิหาร เป็นสมเด็จพระสังฆราช
องค์ที่ 20 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

มีพระนามว่า สมเด็จพระอธิการคตัญญาณ

โดยจะมีพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระ
สังฆราช วันที่ 12 กุมภาพันธ์ เวลา 17.00 น.
พระบูปสกัดพระครรภ์ตามสถานธรรม

สมเด็จพระมหานีวงศ์ มีจิริยัตาริเรียบง่าย
สม lokale ไม่สะสมรถ ไม่สะสมปัจจัย มีความ
อาโศสลาดับที่ 3 ในทำเนียบสมเด็จพระราชา
คุณะ รองจากสมเด็จพระมหาธัมมคากจารย์
วัดปากน้ำ สำดับที่ 1 และสมเด็จพระมหาวีรวงศ์
วัดสัมพันธวงศ์ สำดับที่ 2

ทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราช ต่อจาก
สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
สกลมหาสังฆปริญญา (เจริญ สุวัฒโน)
สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ 19 ที่ลึ้นพระชนม์
เนื่องจากติดเชื้อในกระแสพระโลหิต เมื่อวัน
ที่ 24 ตุลาคม 2556

สรุป หัวข้อประวัติความเป็นมาของสมเด็จพระ
สังฆราช องค์ที่ 20 นั้น เมื่อครั้งดำรง
สมณศักดิ์ที่ พระสารสินโภกน เจ้าอาวาสวัดราช
บูรณะ ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
สถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระราชาคณะฝ่ายธรรม
บูรณะกิจภายในวันที่ 5 ธันวาคม 2552 ในรัช
สมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลย
เดช รัชกาลที่ 9

มีราชทินนามตามที่เจริญในสุพรรณบุรีว่า
“สมเด็จพระมหานีวงศ์ พิพัฒนพงษ์วิสุทธ พุทธ
ปานจันท์คุณ วัสสนาวงศ์ วิญญาลีสมานาจาร

ของคณะสงฆ์ธรรมยุต

ได้วางรากฐานพระพุทธศาสนา ตลอดถึงเป็น
เนติให้สหธรรมมิกที่มีภาคหลังได้เผยแพร่อีกว่า
เป็นรูปแบบ ทำให้พระพุทธศาสนาฝ่ายธรรมยุตมี
ความนิยม นิรันดร์ มีวัดและพระสงฆ์อยู่ประจำรัฐแห่ง
นี้

ก่อนขยายไปยังเมืองใหญ่อีกหลายเมือง
อาทิ กรุงแคนแนบอร์ร่า นครเมลเบิร์น และ
เมืองดาวิน เป็นต้น

9 งานด้านการศึกษา พระองค์ทรงเป็นอาจารย์
สอนธรรมวินัยแก่พระภิกษุ-สามเณร,
กรรมการสานมหกlong แผนกธรรมและแผนกบาลี,
นายกสมาคมวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
(มหา) เป็นต้น

และปี พ.ศ.2552 สถาบัน
ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชา
พุทธศาสตร์

พ.ศ.2553 สมาคมวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์

พ.ศ.2490 ทรงย้ายมาจำพรรษา ณ
วัดราชบูรณะ โดยสมเด็จพระพุทธปาจจนบดี
(ทองจือ จินตากิริ) เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่
พระจันทร์กมุนี พามาฝ่ากับสมเด็จพระอธิการ
คตัญญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆ
ปริญญา (วัฒน์ วัสสโน)

และให้สามเณรอัปสมบท เมื่อวัน
ที่ 9 พฤษภาคม 2491 ณ มหาวิทยาลัยราชบูรณะ
บพิธฯ มีสมเด็จพระอธิการคตัญญาณ สมเด็จ
พระสังฆราช สกลมหาสังฆปริญญา (วัฒน์ วัส
โน) เป็นพระอุปัชฌาย์ สมเด็จพระพุทธปาจจน
บดี (ทองจือ จินตากิริ) ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่

ทรงเป็นประธานครัววัดแหล่งทองแดงพระ
สาราม อ.ดอนตูม จ.นครปฐม เป็นต้น

ส่วนงานเผยแพร่พระพุทธศาสนา ทรงเป็น

แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์

ทรงเป็นรองประธานกองทุนด้วยวัดของ
มหาเถรสมาคม (มส.) ให้ความช่วยเหลือเมื่อมี
อุบัติภัย วาตภัย อุทกภัย หรือภัยแล้ง นำเงิน
บริจาคเพื่อสงเคราะห์ผู้ประสบภัยนั้นๆ ตาม
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ส่วนงานปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบัน ทรง
เป็นเจ้าอาวาสวัดราชบูรณะพิธีสถิตมหาลีมาราม
ราชวรวิหาร

ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค 14-15 (ธรรมยุต)

กรรมการมหาเถรสมาคม (มส.)

กรรมการคณธรรมยุต

นายกสภा มมร

กรรมการบริหารมูลนิธิมหาวิทยาลัย
ในพระบรมราชูปถัมภ์

แม่กองงานพระธรรมทูต

ประธานมูลนิธิพระอาจารย์ผู้ดี อาจาริ

ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ เป็นต้น

สำหรับสำนักงานที่ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็น
พระราชาคณะชั้นสามัญ ที่ พระบreyติกวี

พ.ศ.2524 ทรงได้รับพระราชทานเลื่อน
สมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราชน ที่ พระรา
ชาสุธี

พ.ศ.2533 ทรงได้รับพระราชทานเลื่อน
สมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ที่ พระเท
ษราภรณ์

พ.ศ.2538 ทรงได้รับพระราชทานเลื่อน
สมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นธรรม ที่ พระ
ธรรมเมธารภรณ์

พ.ศ.2543 ทรงได้รับพระราชทานเลื่อน
สมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะเจ้าคณะรองชั้น
หิรัญบุรีหรือรองสมเด็จพระราชาคณะ ที่ พระ
สารสินโภกน วิมลญาณอุดสุนทรนายก ศรีปีก
ธรรมลังการภูมิท ธรรมนิศิลสาร คานกิจวิภา
นุกร ธรรมยุติกนิสสา บัวสังหารามคามวารี

และเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2552 เนื่องใน
โอกาสสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ

๕ หัวข้อป่าวติดความเป็นมาของสมเด็จพระสันตะปาลพิชา องค์ที่ 20 นั้น เมื่อครั้งตั้งรัฐบาลจันทร์ พระศาลาโนโภก เจ้าอาวาสวัดราชบพิชา ได้รับพระราชทานในการโปรดเกล้าฯ สถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระราชาคณะฝ่ายธรรมยุติกนิกายเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2552 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

มีราชทินนามตามที่ Jarvis ในสุพรรณบุรีว่า “สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ พิพัฒน์วงศ์วิสุทธิ พุทธปานจนานุศาสน์ วานรวางกร วิบูลศิลป์มาจารวัดสุนทร ทวีปีกธรรมวาระลงกรณ์ภิญชิร ธรรมยุติกคณิสสร บวรลังษามาภามวاسي อรุณยาลี สถิต ณ วัดราชบพิชา”

สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ หรือ สมเด็จฯ กรรมการมหาเถรสมาคม ที่ปรึกษาเจ้าคุณภาค 14-15 (ธรรมยุต) และแม่กองงานพระธรรมทูต มีพระชนมายุ 89 ปี พระราศ 68.

มีพระนามเดิมว่า “อัมพร ประสัตถพงศ์”
ประสูตเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2470 ณ ตำบลบางป่า อ่าเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

พระบิดา-พระมารดาชื่อ นายหนับ และ นางคาด ประสัตถพงศ์
ครอบครัวประภากบอาชีพค้าขาย

๖ รายการศึกษา ในช่วงวัยเยาว์ ทรงศึกษาชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนเทวมหาภาราห์ กองบินน้อยที่ 4 ตำบลโคกกระทី อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ทรงบรรพชาเป็นสามเณรเมื่อปี พ.ศ.2480 ณ วัดสักตันราษฎร์วัด ตำบลหน้าเมือง อ่าเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีพระธรรมเสนา尼 (เงิน นันโกล) เจ้าคุณจังหวัดราชบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์

ต่อมาปี พ.ศ.2490 ทรงย้ายมาจำพรรษา ณ วัดราชบพิชา โดยสมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (ทองจือ จินตากโร) เมื่อครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่ พระจันด腊ມุนี พามาฝ่ากับบันสมเด็จพระอวิรบวงคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช อกลมหาสังฆบริษัท (วاسన์ วัสโน)

แล้วให้สามเณรอัมพรเข้าพิธีอุปสมบท เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2491 ณ มหาพัทธสีมาวัดราชบพิชา มีสมเด็จพระอวิรบวงคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช อกลมหาสังฆบริษัท (วасน์ วัสโน) เป็นพระอุปัชฌาย์ สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (ทองจือ จินตากโร) ครั้งดำรงสมณศักดิ์ที่ พระจันด腊ມุนี เป็นพระกรรมวาจาจารย์

ภายหลังอุปสมบท พระองค์ทรงมุ่งรักษาพระปริยัติธรรมในสำนักเรียนวัดราชบพิชา พ.ศ. 2491 ทรงสอบได้ปริญญาธรรม 5 ประโยค และ พ.ศ.2493 ทรงสอบได้ปริญญาธรรม 6 ประโยค

ต่อมาทรงสมัครเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยมหาภูราชาชิวทัย (มมร) เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 5 จบคลินิกศาสตร์บัณฑิต พ.ศ.2500

๗ ต่อมาปี พ.ศ.2509 ทรงเข้าอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ ก่อนเดินทางไปศึกษาต่อระดับปริญญาโท ณ มหาวิทยาลัยพาราณสี (Banaras Hindu University) ประเทศอินเดีย

จบการศึกษาเมื่อปี พ.ศ.2512 ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี

และในช่วงปี พ.ศ.2516 เป็นหัวหน้าพระธรรมทูตนำพระพุทธศาสนาไปเผยแพร่แก่ที่นครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย

โดยมีพระชั้นติมาโล ชาวอังกฤษ เป็นสหธรรมมิก พร้อมໄวยาจาร ตามค่านิมันต์ของพระราชนูѲສາມາດแห่งรัตนวิเชช្ជ์เวลส์ ถือว่าเป็นพระธรรมทูตไปต่างประเทศรุ่นแรก

บันคิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาธรรมนิเทศ เมธาราน

งานด้านสาธารณูปการ ทรงเป็นประธานอำนวยการฝ่ายบริพัชิต พระมหาธาตุเจดีย์ และเขตพุทธศาสนาเฉลิมพระเกียรติ ในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และฉลองมหาสงค์เฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ณ วัดรัชมิกรา กรุงแคนเบอร์ร่า ประเทศออสเตรเลีย

ทรงเป็นประธานสัรงวัดแหล่งทองแดงพระมหาธรรมราษฎร อ.ดอนดุน จ.นครปฐม เป็นต้น

ส่วนงานเผยแพร่พระพุทธศาสนา ทรงเป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูต รูปที่ 2 ผู้นำพระพุทธศาสนาฝ่ายเดียว ไปเผยแพร่ในประเทศไทย ทรงเป็นรองประธานกรรมการที่ปรึกษาล้านักฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ (ธรรมยุต) เป็นต้น

งานด้านการศึกษาสังเคราะห์และสารานุสគ្រោះ ทรงมอบทุนสังเคราะห์แก่ผู้เรียนดีเด่น ที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปี พ.ศ.2500

เมธาราน

พ.ศ.2538 ทรงได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมทูต ที่ พระธรรมราภาราน

พ.ศ.2543 ทรงได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะเจ้าคุณแห่งชั้นที่รัฐบุรุษหรือองสมเด็จพระราชาคณะ ที่ พระศาลาโนโภก วิมลญาณอดุลสุนทรนายก ศรีปีกุล ธรรมลังการภูมิชัย ธรรมนิติสายฟ้า คำนกิจานุกร ธรรมยุติกนิสสร บวรลังษารามคำ瓦ลี

และเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2552 เนื่องในโอกาสทรงมหาสงค์เฉลิมพระชนมพรรษา 82 พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาขึ้นเป็น “สมเด็จพระราชาคณะ”

กระทิ้งล่าสุดได้รับพระราชทานเลื่อนเป็น “สมเด็จพระราชาคณะเจ้าคุณชั้นธรรมทูต” สถาปนาเป็น “สมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ 20” ในรัชกาลที่ 10 ●

